

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως: 295/2016

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Γ' ΤΜΗΜΑ)

Συνεδρίαση της 28^{ης} Νοεμβρίου 2016

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Βασιλική Δούσκα, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Ευγενία Βελώνη, Νίκη Μαριόλη, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Αθηνά Αλεφάντη, Βασιλική Παπαθεοδώρου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους

Εισηγήτρια: Γιολάντα Παπαρούνη, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος : Το υπ' αριθ. πρωτ. 143473/3771/27-07-2016 (εισερχ. 231 3410/30-08-2016) έγγραφο του Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας, Γενική Γραμματεία, Γενική Δ/ση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών & Αγροπεριβάλλοντος, Δ/ση Προστασίας Δασών & Αγροπεριβάλλοντος, Τμήμα Επιτρεπτών Επεμβάσεων στα Δασικά Εδάφη & Προστασίας Αστικών Χώρων Πρασίνου.

Ερώτημα : α) Δάση και δασικές εκτάσεις που περιλαμβάνονται στους υποχρεωτικούς αναδασμούς που αποφασίστηκαν με τις υπ' αριθ. 3333, 3334, 3335, 3336 και 3337/05.03.1997 αποφάσεις του Νομάρχη Φθιώτιδας και σύμφωνα με τη διάταξη του εδαφίου α' της παραγράφου 1 του άρθρου 65 του ν. 998/1979, όπως ισχύει δεν υπάγονται στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας, δύναται να θεωρηθούν ως μη δασικού χαρακτήρα παρά το γεγονός ότι εξακολουθούν να διατηρούν τη δασική τους μορφή και β) Για τα ανωτέρω δάση και δασικές εκτάσεις, που κατά παράβαση των διατάξεων της δασικής νομοθεσίας εκχερσώθηκαν και έχουν εκδοθεί διοικητικές πράξεις

προστασίας τους (π.χ. κήρυξη των εκτάσεων ως αναδασωτέων) δύναται κατ' εφαρμογή της ανωτέρω διάταξης του άρθρου 65 του ν. 998/1979 να ανακληθούν οι διοικητικές πράξεις προστασίας τους, παρά το γεγονός ότι η εν λόγω διάταξη δεν έχει κάνει σχετική πρόβλεψη περί ανάκλησης.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ') γνωμοδότησε ως εξής:

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Από τα στοιχεία του φακέλου και το πραγματικό που δίδεται από την ερωτώσα υπηρεσία, προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

1. Με την υπ' αριθ. 3661/11.11.1985 (ΦΕΚ 785Δ/31.12.1985) απόφαση του Διευθυντή Δασών Ν. Φθιώτιδας κηρύχθηκε, κατ'επίκληση του άρθρου 117 παρ. 3 του Συντάγματος και των άρθρων 41 παρ. 1 και 3 και 38 παρ. 1 του ν. 998/1979, αναδασωτέα με σκοπό την επαναδημιουργία της δασικής βλάστησης που καταστράφηκε από παράνομη εκχέρσωση, δημόσια έκταση εμβαδού 1,800 στρ. στη θέση «Καναπίτσα» της Κοινότητας Στύρφακας Ν. Φθιώτιδας.

2. Με την υπ' αριθ. 3334/05.03.1997 απόφαση του Νομάρχη Φθιώτιδας (ΦΕΚ 244Β/28.03.1997) αποφασίστηκε να γίνει υποχρεωτικός αναδασμός στην περιοχή της Κοινότητας Στύρφακας Ν. Φθιώτιδας, που περικλείεται από την περίμετρο του αντιπλημμυρικού έργου Αμουρίου – Λιανοκλαδίου - Ζηλευτού και ειδικότερα στις τοποθεσίες γνωστές με την ονομασία Καλατζίνες, ... Καναπίτσες, Σύρραχα και Μπαξαί έκτασης 5.000 στρ. περίπου, κατ'επίκληση του άρθρου 6 του Ν. 674/1977 «Περί αναδασμού της γης», σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 5 περ. β' του αυτού νόμου, αφού λήφθηκε υπόψη, μεταξύ άλλων, η υπ' αριθ. 144284/20Α/307/08.12.1989 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας με την οποία εγκρίθηκε η από Ιουλίου 1989 οριστική μελέτη του αντιπλημμυρικού έργου Αμουρίου – Λιανοκλαδίου – Ζηλευτού.

3. Ακολούθως, με το υπ' αριθ. 297/10149/21.01.2016 έγγραφο της Αναπληρώτριας Δασάρχη του Δασαρχείου Λαμίας προτάθηκε η ανάκληση της παραπάνω αναδασωτικής πράξης, κατ' εφαρμογή της διάταξης του εδαφίου α' της παραγράφου 1 του άρθρου 65 του ν. 998/1979, όπως ισχύει, σύμφωνα με την οποία η επίμαχη έκταση δεν υπάγεται στις διατάξεις της δασικής

νομοθεσίας. Με την πρόταση αυτή συμφώνησε και ο Διευθυντής Δασών Ν. Φθιώτιδας και με το υπ' αριθ. 229/11154/10.03.2016 έγγραφό του διαβίβασε την πρόταση – εισήγηση στη Δ/ση Συντονισμού και Επιθεώρησης Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας για τις δικές της ενέργειες. Ο Προϊστάμενος της τελευταίας αυτής Διεύθυνσης, με το υπ' αριθ. πρωτ. 2177/71624/04.07.2016 έγγραφό του προς τη Διεύθυνση Προστασίας Δασών & Αγροπεριβάλλοντος του Υπουργείου μας ζητά να του γνωστοποιηθεί αν δύναται να προβεί στην ανάκληση της επίμαχης πράξης αναδάσωσης και αν γενικότερα η παραπάνω διάταξη του άρθρου 65 του Ν. 998/1979 έχει εφαρμογή και για τις εκτάσεις που σήμερα εμφανίζουν δασικό χαρακτήρα, ανεξαρτήτως μάλιστα αν έχουν εκδοθεί ή όχι διοικητικές πράξεις προστασίας τους, καθότι εκκρεμεί στην Υπηρεσία και άλλη παρόμοια υπόθεση, αναφέροντας, μεταξύ άλλων και το υπ' αριθ. πρωτ. 2345/68873/18.04.2016 έγγραφο της Αναπληρώτριας Δασάρχη Λαμίας, σύμφωνα με το οποίο, μετά από αυτοψία διαπιστώθηκε ότι η επίμαχη έκταση έχει σήμερα μορφή χέρσου αγρού.

4. Κατόπιν τούτων, με τα εν θέματι ερωτήματα τίθενται κατ' ουσίαν νομικοί προβληματισμοί της διοίκησης, ενόψει του διδόμενου ιστορικού, για το ζήτημα της εν γένει προστασίας των εκτάσεων που περιλαμβάνονται στους εν λόγω υποχρεωτικούς αναδασμούς και έχουν σήμερα δασική μορφή και, περαιτέρω, για τη δυνατότητα ανάκλησης διοικητικών πράξεων προστασίας τους, όπως η επίμαχη πράξη αναδάσωσης, μετά την τροποποίηση του άρθρου 65 του ν. 998/1979 και την εξαίρεση των εν λόγω εκτάσεων από το προστατευτικό καθεστώς του νόμου αυτού.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

5. Στο άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται ότι :

«1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων. Η σύνταξη δασολογίου συνιστά υποχρέωση του Κράτους. Απαγορεύεται η μεταβολή του προορισμού των δασών και των δασικών εκτάσεων, εκτός αν προέχει για την Εθνική

Οικονομία, η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη τους χρήση, που την επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον».

Στο άρθρο 117 παρ. 3 αυτού ότι:

«3. Δημόσια ή ιδιωτικά δάση και δασικές εκτάσεις που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαγιά ή που με άλλο τρόπο αποψιλώθηκαν ή αποψιλώνονται, δεν αποβάλλουν για το λόγο αυτό το χαρακτήρα που είχαν πριν καταστραφούν, κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτές και αποκλείεται να διατεθούν για άλλο προορισμό».

6. Στις διατάξεις των παραγράφων 4, 5 και 7 του άρθρου 3 του ν. 998/1979 "Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας" (Α' 289), όπως ισχύει, ορίζεται ότι:

Άρθρο 3 με τίτλο Έκτασις Εφαρμογής.

«4. Στις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγονται και τα εντός των πόλεων και των οικιστικών περιοχών πάρκα και άλση, το περιαστικό πράσινο, οι κηρυγμένες δασωτές ή αναδασωτές εκτάσεις.....»

«5. Στις διατάξεις του παρόντος νόμου πλην των περιπτώσεων των άρθρων 17, 22, 63, 64 και 65 του παρόντος νόμου υπάγονται και οι εκτάσεις.....» και

«7. Εκτάσεις που έχουν απωλέσει το δασικό τους χαρακτήρα πριν τις 11.6.1975 λόγω επεμβάσεων που έλαβαν χώρα με βάση σχετική διοικητική πράξη, η οποία καλύπτεται από το τεκμήριο νομιμότητας, δεν χαρακτηρίζονται ως δάση ή δασικές εκτάσεις, κατά τη διαδικασία του άρθρου 14 του ν. 998/1979 και δεν κηρύσσονται αναδασωτές»¹.

Περαιτέρω, στις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 38 του ίδιου νόμου, όπως ισχύουν, ορίζεται ότι:

Άρθρο 38 με τίτλο Υποχρεωτικά αναδασώσεις.

«1. Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις, που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται συνεπεία πυρκαγιάς, αποψίλωσης ή άλλης αιτίας, κηρύσσονται υποχρεωτικά ως αναδασωτέα ανεξαρτήτως της ειδικότερης κατηγορίας αυτών ή της θέσης στην οποία βρίσκονται. Της κήρυξης της αναδάσωσης εξαιρούνται εκτάσεις για τις οποίες, πριν την καταστροφή της δασικής βλάστησής τους από πυρκαγιά, έχει χορηγηθεί έγκριση επέμβασης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κεφάλαιο

¹ Η εντός « » παρ. 7 προστέθηκε ως άνω με την παρ. 1 του άρθρου 154 του ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α 94/27.5.2016).

Έκτο του παρόντος νόμου»² και στην παράγραφο 3 του άρθρου 44 του ίδιου νόμου, ότι:

Άρθρο 44 με τίτλο Άρσις αναδασώσεων.

«3. Σε όλες τις λοιπές περιπτώσεις η απόφαση κήρυξης καταστραφέντος δάσους ή δασικής έκτασης ως αναδασωτέου αίρεται μετά την πραγματοποίηση της αναδάσωσης, η οποία συντελείται με την επαναφορά της καταστραφείσας δασικής βλάστησης στην έκταση με οικολογικά χαρακτηριστικά επαρκή για την υπαγωγή της στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, ανάλογα με τη μορφή (δάσος ή δασική έκταση) που είχε πριν την καταστροφή της, χωρίς να απαιτείται η πλήρης μορφολογική και οικολογική αποκατάσταση της έκτασης αυτής στο προ της καταστροφής της επίπεδο.»³

Περαιτέρω, στο «ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ» με τίτλο « Επιτρεπτές επεμβάσεις σε δάση, δασικές εκτάσεις και στις δημόσιες εκτάσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου», όπως ισχύει μετά την αντικατάσταση των άρθρων 45 έως 61 του κεφαλαίου με το άρθρο 36 του ν. 4280/2014 (Α'159), ορίζεται ότι:

Άρθρο 45 με τίτλο Γενικές διατάξεις

«1. Δεν επιτρέπεται, εν όλω ή εν μέρει, οποιαδήποτε επέμβαση που συνεπάγεται μεταβολή του προορισμού των δασών και δασικών εκτάσεων, πλην όσων ορίζονται ως επιτρεπτές στο παρόν Κεφάλαιο. 2. Κάθε επιτρεπτή, κατά τις διατάξεις του παρόντος, επέμβαση σε δάση και δασικές εκτάσεις αποτελεί εξαιρετικό μέτρο. Επέμβαση σε δάση και δασικές εκτάσεις ως και σε δημόσιες χορτολιβαδικές και βραχώδεις εκτάσεις, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 3 παράγραφος 5 εδάφιο ε' του παρόντος νόμου, όπως ισχύει, επιτρέπεται μετά από έγκριση. Η έγκριση αυτή χορηγείται από τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, μετά από εισήγηση της οικείας δασικής αρχής, εκτός αν ορίζεται αλλιώς στη διάταξη της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου ή στις διατάξεις των άρθρων 46 έως 61...»

Άρθρο 46 με τίτλο Εξαιρετικός χαρακτήρας επιτρεπτών επεμβάσεων σε αναδασωτέες εκτάσεις

² όπως η παράγραφος είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 35 παρ.1 ν. 4280/2014 και αντικαταστάθηκε ήδη με το άρθρο 32 ν. 4342/2015 (ΦΕΚ α 143/9.11.2015)

³ όπως η παράγραφος είχε συμπληρωθεί με την παρ.9 άρθρ.1 ν. 3208/2003 (Α' 303) και ισχύει μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 35 παρ.2 ν. 4280/2014 (ΦΕΚ Α'159/08.08.2014)

«1. Στα δάση και στις δασικές εκτάσεις, περί των οποίων το άρθρο 117 παρ. 3 του Συντάγματος, ουδεμία επιτρέπεται επέμβαση προβλεπόμενη από τις διατάξεις του παρόντος Κεφαλαίου ή από άλλη διάταξη, με εξαίρεση τα αναφερόμενα στις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 48, των παραγράφων 1, 3, 4 και 5 του άρθρου 53, της παραγράφου 1 του άρθρου 54, της παραγράφου 1 του άρθρου 55 και της παραγράφου 5 του άρθρου 57 του παρόντος Κεφαλαίου, καθώς και στις διατάξεις του άρθρου 16 του παρόντος νόμου. 2. Για την πραγματοποίηση των προβλεπόμενων από τις ανωτέρω διατάξεις επεμβάσεων σε αναδασωτές εκτάσεις δεν απαιτείται άρση της αναδάσωσης. 3. Ενόψει του εξαιρετικού χαρακτήρα των ανωτέρω επεμβάσεων η σχετική εγκριτική απόφαση πρέπει να αιτιολογείται ειδικά,»

Άρθρο 53 με τίτλο Έργα υποδομής

«1. Η εκτέλεση μεγάλων έργων υποδομής, όπως αεροδρομίων,... σε δάση, δασικές και αναδασωτές εκτάσεις, καθώς και σε δημόσιες εκτάσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου είναι επιτρεπτή, εφόσον περί της εκτέλεσης τούτων στη συγκεκριμένη περιοχή υφίσταται ειδικός νόμος και κατά τους όρους τούτου. Εάν δεν υφίσταται ειδικός νόμος η επέμβαση ενεργείται με έγκριση παρεχόμενη από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, σύμφωνα με τους όρους της εγκεκριμένης περιβαλλοντικής μελέτης, διά της οποίας δικαιολογείται η ανάγκη εκτέλεσης του έργου και η επιλογή της συγκεκριμένης θέσης.

«2. Για την εκτέλεση λοιπών έργων υποδομής, μετά των συνοδών τους έργων, ήτοι τηλεπικοινωνιακών και ηλεκτρικών δικτύων ή εγκαταστάσεων έργων ύδρευσης και αποχέτευσης, κέντρων επεξεργασίας λυμάτων, έργων συλλογής, αποθήκευσης και μεταφοράς υδάτων (εξωποτάμιες και εσωποτάμιες λιμνοδεξαμενές με τη βοήθεια μικρών φραγμάτων και ταμιευτήρων αυτών) για αρδευτικούς ή υδρευτικούς σκοπούς και αντλιοστασίων, απαιτείται έγκριση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του άρθρου 45 του παρόντος νόμου. Η επέμβαση επιτρέπεται στα δάση, δασικές και αναδασωτές εκτάσεις και σε δημόσιες εκτάσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, εξαιρουμένων των

κατηγοριών α` και β` της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου, καθώς και της κατηγορίας α` της παραγράφου 2 του ιδίου άρθρου.»⁴

Περαιτέρω, στις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 65 του ν. 998/1979, όπως το πρώτο εδάφιο της αντικαταστάθηκε με το άρθρο 37 παρ. 2 Ν.4280/2014 (Α`159) ορίζεται ότι:

Άρθρο 65 με τίτλο Ειδική αναγνώρισις κατατμήσεων

«1. Κατατμήσεις επί δασών και δασικών εκτάσεων του άρθρου 1 του ν.δ. 86/1969 «περί δασικού κώδικος» επελθούσες κατά τους αναδασμούς, που έγιναν κατά τις διατάξεις του α.ν. 821/1948 «περί αναδιανομής αγροτικών κτημάτων» κυρωθέντος με το ν.δ. 1110/1949», στις κτηματικές περιοχές Μαντουδίου,....., του Δήμου Ιστιαίας - Αιδηψού του Νομού Ευβοίας θεωρούνται ως νομίμως γενόμενες από την περάτωση των αναδασμών τούτων. Δεν υπάγονται στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας οι εκτάσεις που περιλήφθησαν στους υποχρεωτικούς αναδασμούς, η διενέργεια των οποίων αποφασίστηκε δυνάμει των με αριθμούς 3333, 3334, 3335, 3336 και 3337 της 5η Μαρτίου 1997 αποφάσεων του Νομάρχη Φθιώτιδας (Β` 244) και αφορούν στις περιοχές των Κοινοτήτων Ζηλευτού, Στύρφακας, Λιανοκλαδίου, Αμουρίου και Λυγαριάς του Νομού Φθιώτιδας.

Τα δια του αναδασμού διαμορφωθέντα δασοτεμάχια θεωρούνται ότι αποτελούν κεχωρισμένα τμήματα τελούντα υπό ενιαίαν δασικήν διαχείρισιν κατά τας διατάξεις περί διαχείρισεως μη δημοσίων δασών».

7. Τέλος, στις διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του Ν. 674/1977 «Περί αναδασμού της γης και μεγεθύνσεως των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και άλλων τινών διατάξεων» (Α`242) προβλέπεται ότι:

Άρθρο 5 με τίτλο Περιπτώσεις διενεργείας υποχρεωτικού Αναδασμού
«Υποχρεωτικός αναδασμός χωρεί εις τας κάτωθι περιπτώσεις: α) εάν η αναδιανεμητέα περιοχή αποτελείται κατά πλειονότητα εκτάσεως εκ κλήρων, ων η οριστική διανομή δεν έχει κυρωθή εισέτι ή επί αναμορφώσεως πλημμελών οριστικών διανομών, β) εάν ο αναδασμός επιβάλλεται, λόγω εκτελέσεως αρδευτικών, αποξηραντικών και εν γένει εγγειοβελτιωτικών έργων, ων έχει ήδη καταρτισθή και εγκριθή η οριστική μελέτη ή υφίσταται δέσμευσις του Δημοσίου

⁴ Η παρ.2 αντικαταστάθηκε ως άνω με τη παρ.6 άρθρου 12 Ν.4315/2014 (ΦΕΚ Α 269 /24.12.2014).

εκ συμβάσεως δια την κατασκευήν τοιούτων έργων, γ) επί επικλινών περιοχών,....»

Άρθρο 6 με τίτλο Απόφασις διενεργείας Αναδασμού

«1. Περί της διενεργείας αναδασμού εκδίδεται απόφασις του Νομάρχου, εν τη περιφερεία του οποίου κείται η αναδιανεμητέα περιοχή ή το μείζον τμήμα αυτής.... 3. Η περί διενεργείας αναδασμού απόφασις του Νομάρχου δημοσιεύεται εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.... 5. Μετά τη δημοσίευση της απόφασης του Περιφερειάρχη για διενέργεια αναδασμού, η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας αποστέλλει τοπογραφικό διάγραμμα στο οικείο Δασαρχείο ή την οικεία Διεύθυνση Δασών, εάν δεν υφίσταται Δασαρχείο σε επίπεδο νομού, για την έκδοση πράξης χαρακτηρισμού της αναδιανεμητέας έκτασης. Δεν απαιτείται πράξη χαρακτηρισμού, εφόσον η έκταση περιλαμβάνεται σε κυρωμένο δασικό χάρτη.»⁵

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Από τις παραπάνω διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, συνάγονται τα ακόλουθα:

8. Σε εκτέλεση των ανωτέρω συνταγματικών διατάξεων εκδόθηκε ο ν. 998/1979 "Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας" (Α' 289), ο οποίος στο πέμπτο κεφάλαιο (άρθρα 37 - 44) ρυθμίζει την κήρυξη και την άρση της αναδάσωσης και στο έκτο κεφάλαιο (άρθρα 45 - 61, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 36 του ν. 4280/2014) τις επιτρεπόμενες επεμβάσεις στα δάση και τις δασικές εκτάσεις. Ειδικότερα, στην παράγραφο 3 του άρθρ. 44 του νόμου, όπως ισχύει, ορίζεται ότι η απόφαση κήρυξης έκτασης ως αναδασωτέας αίρεται μετά την πραγματοποίηση της αναδάσωσης, ενώ κατά την προϊσχύσασα έκδοση της διάταξης αυτής προβλεπόταν η δυνατότητα άρσης της αναδάσωσης μόνο κατά τη διαδικασία και υπό τις προϋποθέσεις για τις οποίες επιτρέπεται η μεταβολή του προορισμού του δάσους, όπως ορίζονταν στο Στ' κεφάλαιο του ν. 998/1979 . Περαιτέρω το άρθρ. 45 του ίδιου νόμου, όπως ισχύει, με το

⁵ *** Η παράγραφος 5 προστέθηκε με το άρθρο 39 παρ.1 Ν.4235/2014, ΦΕΚ Α' 32/11.2.2014.

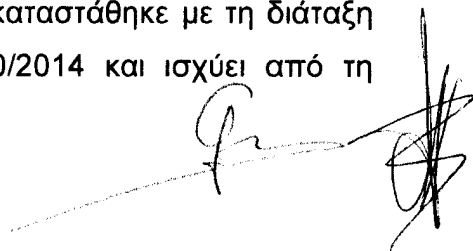
οποίο προβλέπονται οι γενικές ουσιαστικές και διαδικαστικές προϋποθέσεις του επιτρεπτού των επεμβάσεων, σε δάση, δασικές εκτάσεις και στις δημόσιες εκτάσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του νόμου αυτού, ορίζει ότι δεν επιτρέπεται οποιαδήποτε επέμβαση που συνεπάγεται μεταβολή του προορισμού των δασών και δασικών εκτάσεων, πλην όσων επιτρέπονται στο έκτο κεφάλαιο του νόμου αυτού (παρ. 1) ενώ ειδικότερα για τις εκτάσεις του άρθρου 117 παρ. 3 του Συντάγματος προβλέπεται με το άρθρο 46 ο εξαιρετικός χαρακτήρας επιτρεπτών επεμβάσεων στις ρητώς κατονομαζόμενες περιπτώσεις και τέλος, στην παράγραφο 1 του άρθρ. 47 του αυτού ν. 998/1979, όπως ισχύει, ορίζεται ότι απαγορεύεται η εκχέρσωση δασών προς απόδοση σε αγροτική καλλιέργεια ενώ προβλέπονται οι στο άρθρο αυτό κατονομαζόμενες εξαιρέσεις.

9. Περαιτέρω, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 24 παρ. 1 και 117 παρ.3 του Συντάγματος, καθώς και των άρθρων 38 παρ. 1, 41 παρ. 1 και 45 επ. του ν. 998/1979 (Α'289) συνάγεται ότι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις υπάγονται ως φυσικά αγαθά σε ιδιαίτερο προστατευτικό καθεστώς για να διατηρηθεί η μορφή τους και η κατά προορισμό χρήση τους, στο ίδιο δε προστατευτικό καθεστώς υπάγονται καταρχήν και οι ιδιωτικές ή δημόσιες εκτάσεις που κηρύσσονται αναδασωτέες είτε για την αναδημιουργία προϋπάρχουσας δασικής βλάστησης, είτε για τη δάσωση το πρώτον και μάλιστα ανεξαρτήτως αν η πράξη κήρυξης της αναδάσωσης έχει εκδοθεί πριν ή μετά την ισχύ του Συντάγματος. Ειδικότερα, σε περίπτωση καταστροφής ή αποψίλωσης του δάσους ή της δασικής έκτασης από πυρκαγιά ή οποιαδήποτε άλλη αιτία, προερχόμενη είτε από ανθρώπινη ενέργεια είτε από φυσικά αίτια, είναι υποχρεωτική η κήρυξη της καταστραφείσας ή αποψιλωθείσας έκτασης ως αναδασωτέας και αποκλείεται η διάθεση αυτής για άλλο σκοπό δημοσίου συμφέροντος που θα δικαιολογούσε κατά νόμο (έκτο κεφάλαιο Ν. 998/ 1979) επέμβαση στο δάσος πριν την καταστροφή του. Τέτοια επέμβαση επιτρέπεται στο άκρως απαραίτητο μέτρο μόνο μετά την πραγματοποίηση της αναδάσωσης και την ανάκτηση της δασικής μορφής της καταστραφείσας έκτασης, απαγορευομένης απολύτως τέτοιας επέμβασης πριν την πραγματοποίηση του σκοπού της αναδάσωσης. (ΣτΕ Ολ. 2778/1988, 3479/1997, 2500/1998, 3643/1999, 1520/2002, 286/2005, 2972/2010).

10. Επιπροσθέτως, κατά τα παγίως κριθέντα, τυχόν αποφάσεις, με τις οποίες ορισμένες εκτάσεις κηρύσσονται αναδασωτέες, μπορούν, κατά το Σύνταγμα, να ανακληθούν μόνο για πλάνη περί τα πράγματα, η οποία θεμελιώνεται κατ'επίκληση νέων συγκεκριμένων στοιχείων, τα οποία αληθή υποτιθέμενα ανατρέπουν την πραγματική βάση στην οποία στηρίχθηκε η έκδοσή τους. Η πλάνη περί τα πράγματα ως προς το δασικό χαρακτήρα πρέπει να καλύπτει ολόκληρο το χρονικό διάστημα από την κήρυξη της αναδάσωσης και εφεξής και να αποδεικνύεται με συγκεκριμένα, ειδικά για κάθε ακίνητο, στοιχεία (Σ.τ.Ε. 3696/1998, 4086/2001, 235/2004). Συντρέχει, περαιτέρω, όπως έχει κριθεί, περίπτωση ανάκλησης της πράξης αναδάσωσης και στην περίπτωση που η έκταση είχε κριθεί από τις Επιτροπές του άρθρου 10 παρ. 3 του ν. 998/1979 ως μη δασική κατά τη διαδικασία του άρθρου 14 του ίδιου νόμου και η διαδικασία αυτή είχε περατωθεί πριν από την κήρυξη της αναδάσωσης. Άλλως, η απόφαση περί αναδάσωσης είναι δυνατόν να αρθεί μόνον όταν έχει αυτή υλοποιηθεί και έχει ολοκληρωθεί η αναβίωση της καταστραφείσας δασικής βλάστησης (ΣτΕ 3311/2015, 4532/2013, 5392/2012 7μ.)

Περαιτέρω, πριν την αντικατάσταση, κατά τα προλεχθέντα, του έκτου κεφαλαίου του ν. 998/1979, προκειμένου να επιχειρηθεί η κατά τα ανωτέρω κατ'εξαίρεση μόνον και υπό ειδικούς όρους επιτρεπόμενη επέμβαση σε δασική έκταση που είχε κατά το παρελθόν κηρυχθεί αναδασωτέα (γνδ Ν.Σ.Κ. 345/2002), έπρεπε προηγουμένως να αρθεί κατά νόμιμο τρόπο η εν λόγω αναδάσωση, ήτοι μόνον εφ'όσον αρμοδίως και αιτιολογημένως είχε διαπιστωθεί ότι εκπληρώθηκε ο σκοπός της αναδάσωσης, δηλαδή επιτεύχθηκε η αναδημιουργία της δασικής βλάστησης (ΣτΕ 453, 838/2014, 2971, 2972/2010, 3985/2008, πρβλ. ΣτΕ 3280/2008, 286/2005, ΣτΕ Ολομ. 2778/1988). Ήδη, για την πραγματοποίηση των επιτρεπτών επεμβάσεων σε αναδασωτέες εκτάσεις δεν απαιτείται άρση της αναδάσωσης (άρθρο 46 παρ. 2 ν. 998/1979).

11. Εν προκειμένω, η υπ' αριθ. 3661/11.11.1985 πράξη αναδάσωσης, ατομική διοικητική πράξη γενικού περιεχομένου, μη ακυρωθείσα ή ανακληθείσα, φέρει το τεκμήριο νομιμότητας και εξακολουθεί να ισχύει, μη καταλαμβανόμενη από τη διάταξη του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 65 του Ν. 998/1979, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 37 του ν. 4280/2014 και ισχύει από τη

δημοσίευσή του στις 08.08.2014 στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 64 αυτού. Συνεπώς, δεν δύναται να ανακληθεί η εν λόγω πράξη, ούτε άλλες πράξεις προστατευτικές του δασικού χαρακτήρα των επίμαχων εκτάσεων (όπως πράξεις χαρακτηρισμού κατά τη διαδικασία του άρθρου 14 του ν. 998/1979), που εκδόθηκαν πριν την ημερομηνία αυτή (08.08.2014), κατ' επίκληση της διάταξης του άρθρου 37 παρ. 2 του ν. 4280/2014, ούτε βεβαίως τίθεται ζήτημα άρσης της επίμαχης αναδάσωσης, αφού δεν έχει επιτευχθεί η αναδημιουργία της δασικής βλάστησης.

12. Περαιτέρω, με την παραπάνω διάταξη του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 65 του ν. 998/1979, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του ν. 4280/2014 *«επιλύονται προβλήματα αναδασμών που περιέλαβαν δασικού χαρακτήρα εκτάσεις, ώστε αυτές να αποδοθούν σε αγροτική εκμετάλλευση χωρίς τους περιορισμούς που θέτει η δασική νομοθεσία»* ενώ οι επίμαχοι υποχρεωτικοί αναδασμοί αποφασίσθηκαν κατ' επίκληση της περ. β' του άρθρου 5 του ν. 674/1977, ήτοι για την εκτέλεση εγγειοβελτιωτικών εν γένει έργων, χωρίς τη γνώμη της αρμόδιας δασικής αρχής (ήδη από το άρθρο 6 παρ. 5 του τελευταίου αυτού νόμου προβλέπεται μετά τη δημοσίευση της απόφασης διενέργειας αναδασμού, η έκδοση πράξης χαρακτηρισμού της αναδιανεμητέας έκτασης, εκτός αν περιλαμβάνεται σε κυρωμένο δασικό χάρτη). Συνεπώς, μη ερμηνευομένης της συνταγματικότητας της διάταξης του εδαφίου α' της παραγράφου 1 του άρθρου 65 του Ν. 998/1979 όπως ισχύει, με την οποία επιτρέπεται, σε αντίθεση με τα προαναφερθέντα, η μεταβολή του δασικού χαρακτήρα των επίμαχων εκτάσεων και η απόδοσή τους σε αγροτική εκμετάλλευση, ήτοι επέμβαση μη προβλεπόμενη από τις διατάξεις του Στ' Κεφαλαίου του νόμου αυτού, δεν υφίσταται πλέον, από τη δημοσίευση στις 08.08.2014 του ν. 4280/2014, ευχέρεια της αρμόδιας δασικής αρχής προς έκδοση πράξεων προστατευτικών των δασικών αυτών εκτάσεων, που εξαιρέθηκαν από την προστασία της δασικής νομοθεσίας.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Κατ'ακολουθία των προεκτεθέντων επί των τεθέντων ερωτημάτων και με βάση το διδόμενο ιστορικό ως προς το δεύτερο ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ') γνωμοδοτεί ομοφώνως ως εξής:

13. Επί του πρώτου ερωτήματος, ότι οι δασικού χαρακτήρα εκτάσεις που περιλαμβάνονται στους επίμαχους υποχρεωτικούς αναδασμούς δεν προστατεύονται από τη δασική νομοθεσία από 08.08.2014 που δημοσιεύθηκε ο ν. 4280/2014 κατά τα ειδικότερα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εισήγηση (σκ.12).

14. Κατ' ακολουθία επί του δεύτερου ερωτήματος, ότι πράξεις εκδοθείσες πριν την ανωτέρω ημερομηνία, που δεν έχουν ανακληθεί ή ακυρωθεί, φέρουσες το τεκμήριο νομιμότητας και σκοπούσες την προστασία δασών και δασικών εκτάσεων είναι ισχυρές και δεν δύνανται να ανακληθούν κατ' επίκληση των διατάξεων του άρθρου 65 παρ. 1 του ν. 998/1979, όπως ισχύει.

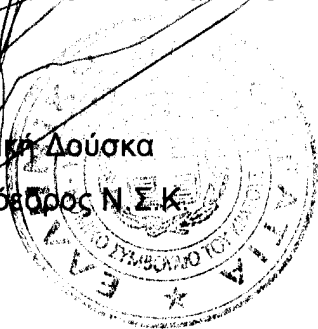
Θεωρήθηκε

Αθήνα, 6 Δεκεμβρίου 2016

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Βασιλική Δούσκα

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Giolanta', written over a horizontal line.

Γιολάντα Παπαρούνη

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.